

En tilbagevisning

Arne Larsen og Claus Vastrup
Fhv. formænd for Det Økonomiske Råd

I en artikel af lektor Martin Marcussen (MM) i Samfundsøkonomen, December 2002 s. 26-35 om Det økonomiske Råd omtales bl.a. hvad der kaldes »Blomgren-Hansen sagen« fra 1991. I et konkluderende afsnit i denne forbindelse nævnes eller spørges således: »Det blev også diskuteret, om vismændenes uafhængighed i forhold til medlemmerne i rådet er reelt eksisterende? (MM s. 34)«. Til besvarelse af denne sætning er i artiklen anført to eksempler:

1. Efter en omtale af forløbet omkring offentliggørelsen af Blomgren-Hansens artikel i Weekendavisen d. 27. september anfører Martin Marcussen at »LO-formanden, Finn Thorgrimsson, støtter stærkt op omkring overvismanden og siger, at han er »fortørnet« og udtrykker skriftligt et ønske om at få rådet indkaldt til ekstraordinært møde for at få en forklaring. Dette bifalder overvismanden, og indkalder hermed rådet til et opklarende møde den følgende torsdag (MM s. 33)«.

Hertil skal anføres, at Martin Marcussen i tavshed forbigår, at det i den dagældende Bekendtgørelse af lov om økonomisk samordning nr. 737 af 27. oktober 1986 om indkaldelse af møder i pgf. 3, stk. 1 var anført: at »Rådet træder sammen enten efter formandskabets bestemmelse eller i henhold til anmodning fra mindst 3 af rådets øvrige medlemmer.« Ved brev af 27. september 1991 forelå der en sådan anmodning fra 4 rådsmedlemmer fra Landsorganisationen, hvorfor Rådets sekretariat selvfølgelig indkaldte til møde.

2. I omtalen af det således indkaldte rådsmøde anfører Martin Marcussen herefter at »Overvismanden og vismandskollega Arne Larsen beslutter derefter at bede økonomiminister Anders Fogh Rasmussen at tage stilling i sagen, idet det konstateredes, at ingen løsning vil udgå fra mødet (MM s. 34)«.

I sekretariatets samtidige »Referat af det ekstraordinære møde i Det økonomiske Råd den 3.

oktober 1991« er i modsætning hertil anført (s. 9) at:

»Finn Thorgrimsson fastslog på ny, at det var helt nødvendigt, at der blev draget en klar konklusion på mødet.

Claus Vastrup udtalte herpå, efter at have konfereret med Arne Larsen, at konklusionen øjensynligt måtte blive, at de to nu af hensyn til rådet og til institutionens fortsatte eksistens måtte gå til ministeren og meddele, at de trak sig tilbage. »Vi vil ikke sætte institutionen på spil«.

Dette fremkaldte uro i forsamlingen, som samlet gav udtryk for, at dette ikke var nogen løsning, men alene at »rette bager for smed«. Anker Christoffersen fandt, at hvis det kom der til burde hele rådet trække sig. Han foreslog ligesom Skov Christensen havde gjort på et tidligere tidspunkt, at spørgsmålet om samfærdselsreglerne burde forelægges ministeren til udtalelse. Thorgrimsson erklærede sig ulykkelig over, at sagen eventuelt fik den af Vastrup skitserede udgang og forbeholdt sig på ny sin egen stilling til overhovedet at deltage i rådet, ligesom han ville tage spørgsmålet om LO's medlemskab i det hele taget op i LO's forretningsudvalg. Skov Christensen fremhævede, at formandskabet ikke selv burde drage nogen konklusion, før ministeren havde trukket sin.

Blomgren-Hansen sagde for sit vedkommende, at han stærkt beklagede den situation, man var endt i ... Han kunne imidlertid tilslutte sig, at begge regelsæt blev tilstillet ministeren til afgørelse«

Jens Thomsen redegjorde for, at ministerens kompetence i henhold til lovgrundlaget for rådet alene angik udnævnelser (referat s. 9-10)«.

Det er således ikke »Overvismanden og vismandskollega Arne Larsen«, men Rådet (og Blomgren-Hansen), som foranlediger, at samfærdselsregler og sagen i det hele taget skal diskuteres med ministeren. Mødet hos ministeren blev kort, bl.a. fordi Claus Vastrup indledte mødet med at meddele, at Arne Larsen og han havde besluttet at fortsætte i formandskabet, hvis sammensætning derfor ikke kunne diskuteres.

Konklusion

Med henvisning til lovbestemmelserne om Det økonomiske Råd og referatet fra Rådets møde den 3.

oktober 1991 kan citaterne under punkt 1 og 2 af Martin Marcussen bedst betegnes som ikke-dækkende. Derfor kan vi klart tilbagevise det i indledningen anførte citat (MM s 34) – hvad enten der er tale om et spørgsmål eller et forsøg på en konstatering. Gennemlæsning af kilder, som også har været til rådighed for Martin Marcussen, viser, at »vismændenes uafhængighed i forhold til medlemmerne i rådet er reelt eksisterende«. Martin Marcussens øvrige udsagn og fortolkninger i artiklen står ligesom de her anførte citater af forfatteren alene for dennes regning.

Omkostnings- effektivitet og afgifter på kvælstofområdet

– et svar til Brian H. Jacobsen

Svend Jespersen,
Det Økonomiske Råds sekretariat

Brian H. Jacobsen kritiserer i Samfundsøkonomen 2003, nr. 1 Finansministeriets og Det Økonomiske Råds (DØR) analyser af kvælstofregulering i landbruget. Brian Jacobsen rejser spørgsmålet: Giver de to institutioners analyser grundlag for at konkludere, at afgifter er mere omkostningseffektivt end administrative virkemidler i forbindelse med kvælstofregulering i landbruget?

Pointen i mit indlæg er, at der er belæg for DØRs konklusion, at afgifter er mere omkostningseffektive end administrative virkemidler i forbindelse med regulering af landbrugets kvælstofregulering. Dele af Brian Jacobsens kritik er derimod baseret på en forkert læsning af teksten i rapporten Dansk Økonomi, forår 2002.

Brian Jacobsen kritiserer for det første, at DØR

(2002) sammenligner omkostninger ved at reducere N-tab fra landbruget ved hjælp af afgifter, beregnet med udgangspunkt i 1987-forhold, med omkostningen ved at reducere N-udvaskning ved hjælp af administrativ regulering, beregnet med udgangspunkt i forholdene i dag. For det andet kritiserer Brian Jacobsen, at DØR (2002) bruger figur 4, side 197 til at konkludere, at den administrative regulering ikke har været særligt virkningsfuld.

Brian Jacobsen har nogle gode pointer i sit første kritikpunkt, men de ændrer ikke på konklusionernes gyldighed. Det er problematisk at sammenholde omkostninger ved at reducere kvælstofudvaskning og kvælstoftab. Det er også problematisk at sammenligne reduktionsomkostninger, der er beregnet ud fra forskellige startniveauer. For at forsøge at vurdere om disse problemer gør det forkert at konkludere, at økonomiske virkemidler er mere omkostningseffektive end administrative virkemidler, kan det nævnes, at kvælstofudvaskningen udgør ca. halvdelen af det samlede kvælstoftab, jf. Jacobsen (2000). Et groft overslag er derfor, at omkostningen ved at reducere kvælstofudvaskningen bliver ca. dobbelt så høj som omkostningen ved at reducere kvælstoftabet. Men i dette tilfælde er økonomiske virkemidler stadig langt billigere end administrative virkemidler. Dette grove overslag er et forsøg på at sandsynliggøre, at selvom DØRs sammenligning er problematisk, er der grund til at tro, at DØRs konklusion holder. Dette indtryk forstærkes af beregninger i Hansen (2001), der indikerer, at omkostningerne ved den nuværende danske normregulering er i størrelsesordenen 50 pct. højere pr. kg N end omkostningerne ved en hypotetisk afgift på N-indhold i inputs til svineproduktion. Denne sammenligning af instrumenter tager i øvrigt udgangspunkt i ens startniveauer for N-tabet.

Med hensyn til det andet kritikpunkt skal det blot nævnes, at konklusionen, at den administrative regulering ikke har været særligt virkningsfuld, er baseret på det forhold, at det i 1987 blev besluttet, at landbruget inden 1995 skulle reducere sin N-udvaskning med 50 pct. i forhold til 1984-niveaet. I følge Jacobsen (2000) ventes dette mål ikke at kunne nås i 2003 med den anvendte administrative regulering. Den anvendte administrative regulering kan derfor ikke siges at have været særlig virkningsfuld. I teksten side 197 advares der mod at bruge figur 4 på samme side til at vurdere, om landbruget har opfyldt vandmiljøplanerne: »Udledning-

gen af kvælstof og fosfor fra det åbne land omfatter ikke den del, der fordamper eller udvaskes til grundvandet. Derfor kan disse to talserier ikke umiddelbart sammenholdes med målsætningerne i vandmiljøplan I«. Der gøres altså i DØR (2002) udtrykkeligt opmærksom på, at nævnte figur ikke kan bruges til at vurdere landbrugets opfyldelse af vandmiljøplan I, og der henvises til et specifikt studium, Jacobsen (2000) for dokumentation for, at landbruget ikke har opfyldt målsætningerne i vandmiljøplan I. Derfor er der ikke grundlag for Brian Jacobsens opfattelse, at konklusionerne om virkningen af administrativ regulering primært er baseret på figur 4, side 197.

Litteratur

Christensen, J. og L.G. Hansen (2000): *Incentive Regulation of Agricultural Nitrogen Loss – the Case of Danish Pig Farms*. SØM publikation 38. AKF-forlaget. København.

Det Økonomiske Råd (2002): *Dansk Økonomi*, forår 2002. København.

Hansen, L.G. (2001): *Modelling the Effects of Complex Regulatory Constraints – the Case of Danish Nitrogen Regulation*. SØM publikation 45. AKF-forlaget. København.

Jacobsen, B.H. (2000): *Vandmiljøplan II – Økonomisk midtvejsevaluering*. Statens Jordbrugsog Fiskeriøkonomiske Institut. København.